

**Totivs Ivris Canonici Compendivm, Siue, Brevis Svmma In
Qvinque Libros Decretalivm Sacri Concilii Tridentini
Decretis Accommodata**

In Qva Ivris Canonici Primæ Institutviones, seu Elementa ita traduntur, vt plurima breuiter ac decisiuè explicentur, & Canonum, Glossarum, ac Doctorum receptorum auctoritate communiuntur ...

Axel, Johannes Honorius van

Coloniae Agrippinae, 1656

De officio iudicis ordinarij. Titulus XXXI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61552](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61552)

in qualibet parte legationis existens iurisdictione exequitur; sicut episcopus in qualibet parte diœcesis. *c. cum episcopus de offic. ord. in 6.* Quarto, morte legati, si legatio est personalis, non tamen morte constituentis, quia habet ordinariam iurisdictionem: *c. legatus hoc tit. in 6.* realis competens dignitati, morte legati non extinguitur, *c. 1. hoc tit. c. quoniam abbas de offic. d. leg. legatus abdicando se, non amittit imperium, l. pen. ff. de off. præfid.*

De officio iudicis ordinarij;

Titulus XXXI.

S V M M A R I A.

1. Ordinarij } appellatione veniunt episcopi, huius
Prælati } superiores, & inferiores, habentes iurisdictionem.
2. Diœcesani appellatione veniunt episcopus, non inferior.
3. Ordinarium qui constituunt.
4. Auditores Rotæ sunt ordinarij in cognoscendo.
5. Ordinarius qui esse possit.
6. Ordinarius cognoscit an sua sit iurisdictione.
7. Episcopi ecclesie sub sunt lege diœcesana, & lege iurisdictionis.
8. Ad Diœcesanam legem pertinentia enumerantur.
9. Ad iurisdictionis legem pertinentia enumerantur.
10. Monasteria sunt exempta à lege diœcesana, & sub sunt legi iurisdictionis.
11. Cause civiles ad forum ecclesiasticum pertinentes, debent cognosci in prima instantia, coram ordinarijs.
12. Circa iurisdictionem inter episcopum, & Capitulum Cathedralis, iura canonica rotum deserunt privilegij, consuetudinibus præscriptioni, & indulgentijs.
13. Prælati inferior potest acquirere que sunt dignitatis seu potestatis episcopalis tam respectu legis diœcesana quam legis iurisdictionis.
14. Matrimoniales } causa episcopi tantum examini
Criminales } & iurisdictioni relinquuntur.
15. Carceres an possit habere episcopus & incarcerare laicos in criminibus ecclesiasticis, ac eis imponere poenam pecuniariam.
16. Episcopus in quolibet loco ipsius diœcesis de Cause cognoscit per se vel alium.
17. Episcopus in aliena diœcesi iurisdictionem voluntariam exercet inter suos subditos, sed non contentiosam, exceptis episcopis expulsis à proprijs sedibus.
18. At in aliena diœcesi insignijs, in quibus representatur officium, uti non potest, insignijs ipsius dignitatis uti potest.
19. Metropolitanus siue Archiepiscopus in quaavis ecclesia etiam exempta utitur pallio & Baldachino, & facit ante se deferri crucem.
20. Est iudex ordinarius & competens episcoporum suffraganeorum in causis civilibus, & criminalibus sub distinctione.
21. Contra officiales episcoporum suffraganeorum civilem & criminalem iurisdictionem non habet, nisi quatenus peccant in officialatu.
22. Ea que statum prouincie contingunt, ad eum pertinent.
23. Eorum qui suffraganeis sub sunt est iudex ordinarius, sed non competens, nisi certis casibus in iure expressis.
24. Patriarcha & primates diuersorum sunt nominum eiusdem officij, sunt iudices Archiepiscoporum.
25. Ordinarius non debet habere expensas, etiam quando proficiscitur extra domicilium.
26. Certi sunt casus in quibus episcopo debentur sumptus.
27. Ordinario creditur, in spectantibus ad eius officium.
28. Ordinario quando Papa mandat, ut id faciat, quod

quod alias ex officio facere tenetur, non facit eum delegatum, quando vero mandat id. quod Ordinarius non tenetur facere saltem ita precise, tunc Ordinarius in eadem causa potest exercere dupl. potestatem, videlicet ordinariam & delegatam.

- 29) Pralati inferiores citra episcopos non dispensant, nisi in casibus sibi specificè permisis.
 30) Archiepiscopus non dispensat cum subditis suffraganeorum suorum.
 31) Episcopi nunquam dispensant contra iura, quando Canon dat Episcopos executores iurium expr. sse, non possunt in integrum restituere quoad honores, rehabilitare ad ordines, vel beneficia, aut infamiam remittere.
 32) Episcopi semper dispensant ubique permittitur dispensatio in genere.
 33) In adulterio & minoribus delictis dispensant, & non in criminibus adulterio maioribus.
 34) Contra constitutionem suam.
 35) Commutant penam iurii in pecuniariam.
 36) Ordinaria iurisdictio finitur multis modis.

POST titulum de officio Legati subnectitur titulum generalem, de officio iudicis ordinarij. Verbo ordinarij, comprehenduntur omnes, etiam inferiores ab episcopis, qui habent ordinariam iurisditionem: c. 2. & ibi gl. in verbo loci ordinario de usur. in 6. & ibi Gemin. num. 1. 4. gl. 1. in c. ordinarij hoc tit. in 6. gl. in clem. 1. in verbo dicecesanus de iurepar. item appellatione prelatorum veniunt non solum episcopi, & superiores, sed etiam inferiores habentes iurisditionem: c. vt fama & ibi Pan. num. 6. de sent. excomm. c. cum ab ecclesiarij & ibi Pan. in 1. not. & Can. hoc tit. Quoties canones aut Concilij Trident. de ex. a aliquid relinquunt explicandum, & exequendum ab ordinario, vel eius arbitrio omnes, qui habent iurisditionem ordinariam, possunt exequi huiusmodi decre-

ta indistincte. gl. 1. in d. c. ordinarij & ibi Gemin. n. 5. Anch. in princ. ac etiam Vicarius Episcopi, c. Romana de appell. in 6. & ibi Gemin. & Can. notam Bart. in l. 1. §. ab eo ff. qui & a quo. Idem dicendum, quando Concil. Tridentin. remittit aliquid explicandum prelati, quia posteriores canones recipiunt interpretationem passivam, à iure communi: c. l. 1. §. lex salcidia ff. ad l. salcid. l. si serui vestri C. de noxalib. Appellatione ¶ dicecesani venit episcopus, & non inferior, gloss. in d. clem. 1. in verbo dicecesanis de iurepar. & ibi Can. Pan. in c. cum olim num. 1. & 2. de prescri. pr. Ordinarium constituit ¶ Princeps, c. à iudicibus 2. quæst. 3. 6. c. omnes basilica 16. quæst. 7. c. perlectus §. ad episcopos in fine & §. seq. 2. §. dist. l. 1. in pr. vers. cum urbem. ff. de off. preb. v. b. l. qui ordinariam C. de off. rect. provincie. vniuersitas, gloss. 1. in c. cum ab ecclesiarij hoc tit. l. fin. C. de iuris. omn. iud. Auth. de d. fens. Ciuit. §. interim illud & §. & iudicare vers. & si cadere. consuetudo. c. duo & ibi gl. in verbo consuetudo hoc tit. l. 1. & l. fin. C. de emancipat. l. x. l. 1. ff. de off. eius cui mand. est iuris. l. & quia ff. de iuris. d. om. iud. & ibi gl. mag. in verbo, nec ipsa lex & ibi Bart. n. 9. & DD. communiter Innoc. in d. c. cum ab ecclesiarij. non autem priuatorum consensus: l. priuatorum C. de iuris. d. om. iud. sunt itaque ordinarij, Cardinales in suis titulis, in quibus habent iurisditionem, quasi episcopalem, & in Capellis titulo subiectis: c. his qua & ibi Pan. in 2. not. de maiorit. & obed. Ioan. And. in c. sua nobis nu. xj. de off. Vic. & in d. c. bu. quantum. 2. 3. & 9. & seqq. Pan. in d. c. dilectus sub num. 11. de Capell. monach. Extra hunc casum, Domini Cardinales nullam causam attingere possunt, in Romana Curia, nisi eis à Domino Papa, specialiter fuerit commissa, vel nisi iure proprio ad eos spectet, ratione episcopatus, quem obtinent: Specul. de lib. concept. §. 12. iam nunc videndum n. 7. Patriarchæ: Primatus: Archiepiscopi:

Episcopi: Abbates: & quilibet Prælati
 Collegiæ Ecclesiæ, iuribus 5. alleg. cap. quæ in
 ecclesiarum & ibi Pan. n. 5. & seq. & ibi Can. hoc
 tit. In Curia Romana Vicecancellarius, Ca-
 merarius, Marscalcus, auditor contradic-
 tum, & auditor Cameræ sunt ordinarii, glos.
 i. in clem. auditor de rescript. & ibi Canon. Franc.
 Marc. quest. 985. part. 1. vacante sede aposto-
 lica iurisdictionem suam exercent: Spec. tit. de
 off. ord. §. 1. n. 2. & 3. clem. ne Romani §. 1. de elect.
 Auditor Cameræ nullam habet iurisdictionem
 in beneficialibus, in petitorio vel pos-
 sessorio, Achil. decis. 24. de appell. Greg. xv. decis.
 118. num. 4. & ibi annot. Gar. de benef. part. 10. c.
 3. n. 14. & seqq. Pœnitentiariorum quoque
 officium, morte Papæ non expirat, d. clem. ne
 4 Romani §. 1. Auditores ¶ Rotæ sunt ordina-
 rii in procedendo, & cognoscendo, & de-
 legati in iudicando, d. glos. 1. in el. auditor de re-
 script. & ibi Can. Mohed. decis. 7. num. 2. de testib.
 Rot. decis. 61. de appell. in nou. Bart. in l. præcip.
 §. 1. C. de appell. Gemi. in cap. nobilissimus, num. 1.
 97. dist. Auditor, cui causa non est distribu-
 ta, non potest aliquam iurisdictionem ex-
 ercere, in causa alteri auditori distributa,
 Mohed. d. decis. 7. per l. vbi caprum & ibi Bart. nu.
 3. ff. de iud. Quando aliqua causa commissa
 est duobus, ille cognoscit, cui commissio
 prius est præsentata, Rot. decis. 1. de constit. in
 antiq. Put. decis. 460. lib. 2. alter nullo modo
 cognoscit: & tenetur bene, perfecte, & non
 perfunctorie videre processus causarum & ex
 eis elicere dubia, in quibus vult habere con-
 silia coadutorum, Rot. decis. 3. de constit. in an-
 tiq. imo omnes auditores vnum faciunt tri-
 bunal, & vna est omnium iurisdictione, ita vt
 vnus loco alterius surrogatus dicatur, adeo
 quod acta facta coram vno, in causa alteri
 commissa, solent reputari valida, Put. d. decis.
 339. lib. 3. & vnus auditor subscribit Senten-
 tiam Auditoris defuncti absque noua

partis Citationem quia vnus auditor non
 profert sententiam nisi de consilio aliorum
 & in fauorem certæ personæ, Put. decis. 338.
 lib. 1. & promotus auditor ad Cardinalatū,
 remanet iurisdictione quoad illius causas pe-
 nes coadiutorem, Greg. xv. decis. 369. num. 2.
 & 3. & ibi annot. & dec. 399. in princ. dicit quod
 domini in illo non conueniebant. Put. decis. 339. lib.
 30. & in dubio iurisdictionis sibi ipsi cau-
 sas remittunt, & processus per illum cui fa-
 cta est remissio postquam acceptauit tenet,
 Rot. decis. 13. de offic. deleg. in nou. Item ordi-
 narius est, qui præficitur vniuersitati ab eo,
 qui habet administrationem cum iurisdic-
 tione: vt Vicarius deputatus ab episcopo,
 dictum est in tit. de off. Vicarii. Quilibet ¶ po-
 test esse ordinarius, nisi prohibeatur. Pro-
 hibiti continentur hoc versu, *Conditio sexus,*
etas, discretio, fama late Capra conclus. 20. Con-
ditio, seruus non potest esse ordinarius, l. cum
prætor vers. non autem ff. de re iud. l. seruitutem
ff. de reg. iur. nec monachus, aut conuersus, gl.
fin. in d. l. cum prætor. Sexus, nec fœmina, c.
mulierem 33. quest. fin. nisi sit de magnatibus,
c. dilecti de arbit. vel habeat administratio-
nem, c. dilecti de maior. & obed. Etas, iure ci-
uili maior decem & octo annis, aut etiam
minor 18. annis, dummodo sit pubes, & ex
certa scientia principis detur, possunt esse
ordinarii, l. quidam consulebant ff. de re iud. nisi
detur iurisdictione cum administratione bo-
norum, l. spurii vers. minores ff. de decurionibus
Bart. in l. quidam consulebant in princ. ff. de re iud.
de ætate requisita in episcopo dictum est,
tit. de elect. & in cæteris prælati, tit. de orate
qualit. & ord. præfic. Discretio, pupillus, & fu-
riosus non possunt esse ordinarii, quia nul-
lum negotium recte gerunt, l. cum prætor vers.
non autem ff. de iud. Fama, nec etiam infamis,
c. infamis 3. quest. 7. Bart. in l. quidam ff. de re iud.
 excommunicatus, schismaticus, hæreticus,
 c. quod

1. quod sedem in fine hoc tit. c. audiuius 24. quest.
 1. c. excommunicamus de hær. tenet sententia
 ab infamata, quamdiu toleratur ab Ec-
 clesia, gloss. in summa & c. nonne 8. quest. 4. cap.
 vestra & ibi gloss. & Canon. de cohabit. cleric. &
 mul. Ordinarius ꝑ cognoscit, an sua sit iuris-
 dictio: l. ex quacunq. & ibi las. sub n. 1. & n. 19. &
 20. limit. ff. si quis in ius vocat. non ierit Felin inc.
 super listeris n. 18. & seq. qui ampliat & limitat
 de rescript. si dubium est, an iurisdic-
 tio spectet ad ecclesiasticum, vel sæcularem iudi-
 cem, uterque non cognoscit, sed ecclesiasti-
 cus præfertur. *Butr. inc. ceterum de iud. n. 9. &
 7 ibi mol. & Can. Dux ꝑ sunt leges quibus ec-
 clesie Episcopis subsunt, lex diœcesana, &
 lex iurisdictionis, c. dilectus & ibi gloss. fin. cap.
 conquerente si. nos autem hoc tit. in quibus in-
 variabilis doctrina dari non potest, aliter
 quam per exempla, Innoc. inc. 1. num. 1. de stat.
 monach. Anchar. inc. dilectus vers. 2. quæro hoc tit.
 Pan. in d. c. dilectus num. 4. dicit, quod ea,
 à quibus monasteria reperiuntur à iure ex-
 empta, sunt sub lege diœcesana, reliqua ve-
 ro spectant ad legem iurisdictionis. Ad le-
 gem diœcesanam ꝑ pertinent conuocatio
 ad Synodum; c. final. 18. dist. cap. sicut de accus.
 Innoc. in c. graue de prob. num. 1. & 2. Synodati-
 ci solutio. c. conquerente & ibi gloss. in verb. duos
 solidos hoc tit. & Can. sepultura mortuorum;
 s. placuit 1. & 2. 16. quest. 1. 10. quest. 1. in sum-
 ma & ibi gl. quarta funeralium; c. decernit sess.
 25. decimarum, cap. conquerente & ibi gloss. in
 verbo decimatione hoc tit. c. de quarta de prescrip. c.
 sum olim de cens. Greg. xv. decis. 519. & ibi annor.
 Quam exigit ab ecclesiis decime percipi-
 entibus & non à laicis, ipsis, c. conquerente,
 & ibi his iuribus in prædictis ecclesiis con-
 tentus existens, non amplius ab eis exigas.
 hoc tit. & ibi Abb. antiq. in fine Pan. sub num. 2.
 vers. duodecimo Greg. xv. decis. 519. c. cumque o-
 lim de censib. Ac quarta legatorum; c. requis-*

si de testa. d. c. conquerente & ibi gl. in verbo mor-
 tuariorum Rot. diuers. decis. 732. numer. 4. part. 1.
 cathedralici nomine, annui solidi duos, cap.
 quam sit vers. fin. 18. q. 2. gloss. in d. c. conquerente
 in verbo duos solidos cap. inter cetera 10. quest. 3.
 missas publicas, præterquam in monasteriis
 religiosorum nisi ab Abbate fuerint roga-
 ti, c. abbas & c. luminoso 18. quest. 2. vbi volue-
 rint cantare, licet Vital. in clem. 1. nu. 24. in 9.
 not. dicat, quod celebrare in Pontificalibus,
 sit de lege iurisdictionis, per illum text. de
 pœn. cathedram ponere causa prædicandi,
 vel audiendi S. Jesu Christi Euangelium; ad
 quam prædicationem ex decretis Synodi
 Tridentinæ Episcopi, Archiepiscopi, & om-
 nes ecclesiarum Prælati tenentur, per seip-
 sos, si legitimè impediti non fuerint, si veto
 contigerit legitimo eos detineri impedimē-
 to, tenentur viros idoneos assumere, ad hu-
 iusmodi prædicationis officium, salubriter
 exequendum; si quis autem hoc adimplere
 contempserit, districtæ subiaceat ultioni:
 c. 2. in prin. sess. 5. c. prædicationis sess. 24. Legiti-
 mum impedimentum non est inciticia, vel
 quæcunque sæcularis potentia, vel titulus;
 à subditis moderatum auxilium, si manife-
 sta & rationabilis causa extiterit, cum cha-
 ritate petere, cap. cum apostolus §. prohibemus de
 censib. d. c. conquerente in fine Fran. Marc. quest.
 471. & 1623 part. 1. & ad præstandum com-
 pellere; Anchar. in c. cum apostolus nu. 10. & xij
 de censib. pro negoriis ecclesie, monachos, c.
 adicimus circa finem 16. quest. 1. c. qui vere §. eos
 in fine 16. quest. 1. etiam inuito abbate, c. cum
 pastoris & ibi gloss. pen. 2. quest. 7. & clericos
 mittere, & eis imperare, c. de cetero de cler. non
 resid. & ibi gloss. 1. c. 2. de maioris. & obed. c. quia
 frater 6. quest. 1. & ibi gloss. in verbo obedientiam.
 Solemnis, & non in itinere, etiam si sit in-
 dutus Pontificalibus, Vital. in clem. fin. n. 58. de
 priuileg. ponderando verba benedicat populo sed
 Zab.

Zab. *ibidem* num. 9. ponderat verba transi-um facientis. benedictio populi. Clem. fin. de priuil. c. abbates & ibi gl. in verb. solemnem de priuileg. in 6. in locis subditis, & exemptis, Clem. fin. & ibi Vitall. num. 21. 59. 62. & 66. de priuileg. tertia aut quarta oblationum, c. de his & ibi gloss. mag. c. antiquos 10. quest. 1. c. vobis 12. q. 2. qua exacta episcopi tenentur, ad reparati- nem ecclesiarum, c. 1. & 2. c. vno 10. quest. 3. hospitium, gloss. fin. in d. c. dilectus d. c. quam sit 18. quest. 2. c. seruitium ibi crebra receptiones 8. q. 2. Litanie; & alie processiones, sunt de lege diocesana, ad quas, clerici seculares, vocati venire tenentur, c. quando 38. dist. c. cum inter de re iud. Episcopus iure decretorum, ex leui causa, non potest precipere monachis, vt vadant cum eo processionaliter, secus si ex graui causa fieret processio, c. nimis el. 2. de excess. prelat. Ex decretis Concilii Tridentini exempti omnes, tam clerici seculares, quam regulares, quicumque etiam monachi, ad publicas processiones vocati, accedere copelluntur, iis tantum exceptis, qui in stricto- riclausura perpetuo viuunt, c. controuersias §. fin. sess. 25. Ad legem jurisdictionis perti- nent beneficiorum collatio; c. transmissam & ibi gloss. fin. de elect. & Can. c. omnes basilica 16. quest. 7. & ibi gloss. alleg. concord. c. nouerunt 16. q. 1. Pan. in c. cum olim post num. 2. vers. hac ratio de maior. & obed. datio cura animarum, c. cum sa- tis de off. Archid. ius faciendi concurrentum; c. di- lectus & ibi gloss. in verbo de lege jurisdictionis & Cap. de off. ord. Rot. d. cis. 632 numer. 4. part. 2. in recollectis per Farinac. canonica manualis obe- dientia, c. quanguam 23. dist. c. omnes principes de maiorit. & obed. & ibi gloss. pen. c. his qua de ma- iorit. & obed. cap. olim in causam de rest. spoliat. non tamen scripta. aut iurata, c. 3. de maior. & obed. Zab. in Clem. 2. §. demque in 6. quest. de re iud. nisi ratione administrationis conce- lta, c. pen. & fin. 2. quest. 5. cap. nullus de iureiur. formam iuramenti ponit Pan. in c. tu nos 1. num.

5. eodem, vel cura animarum, Pan. in d. c. 3. in princ. de maior. & obed. post gloss. 1. & ibi Anchar. num. 3. & c. significasti de elect. vel nisi prius tui- sent rebolles, c. cum in ecclesiis de maior. & obed. aut excommunicati, c. cum desideres de sent. ex- comm. aut esset consuetudinis, c. cum clerici de verb. signif. subiectio, c. l. grauem de excess. prelat. c. esto subiectus 95. dist. reuerentia; cap. his qua de maior. & obed. Constitutio œconomi siue syndici, in causis monasterii, in casu negligē- tiæ abbatis, siue conuentus; c. cum imp. rato- rum de iur. calum. custodia ecclesiarum, hos- pitalium; beneficiorum; & capellarum, va- cantium, c. cum ad sedem & ibi Pan. sub num. 1. de rest. spoliat. Pan. in c. bona numer. 25. & 12. vbi pulchre distinguit de appell. Pan. in & cum vos hoc tit. prapof. in c. illud 12. quest. 2. & ibi Can. insti- tutio; c. cum ex inuncto in fine de heret. Quan- do collatio spectat ad alium, cap. 1. de Cap. d. monach. in 6. vel presentatio ad patronum, c. decernimus c. piamentis 16. quest. 7. Quando electio pertinet ad collegium, confirmatio pertinet ad episcopum; c. 1. 15. quest. 2. c. nihil de elect. deturatio, etiam si ad alium pertineat collatio, d. cap. ex inuncto in fine & ibi gloss. & Can. c. visis in fine 16. quest. 2. dictum est in tit. de renunc. correctio excessuum, c. irrefragabili c. licet hoc tit. Reformatio morum, c. sicuti de ac- cus. d. c. irrefragabili & ibi Pan. in 2. not. hoc tit. Censura ecclesiastica cum solemnitate, cap. debent xi. quest. 3. iurisdictio causarum om- nium, ad forum ecclesiasticum, de iure spe- ctantium, cap. cum ab ecclesiarum hoc tit. & ibi Pan. num. 9. c. causa omnes in princ. & sine sess. 24. in presentia, & cum consensu, aut consilio. capituli, late Put. decis. 203. lib. 1. & decis. 92. lib. 3. plures citans c. si quid 88. dist. c. si quid, & c. si au- tem is quest. 7. c. qualiter & quando de accus. & c. el. 2. Bell. in c. irrefragabili num. 10. hoc tit. Pec- unentiæ publicæ, & aliorum maiorum cri- minum, in casibus episcopo referentis, c. 2. de

de pœnit & remiss. in 6. & ibi gloss. in verbo referuntur & Can. factorum & minorum ordinum datio, c. cum nullus de temp. ord. in 6. c. cum ex eo de elect. in 6. & ibi Can. quæ est voluntariæ iurisdictionis, Gabr. conf. 281. per tot. vol. 2. c. episcopus 74. dist. c. quando 75. dist. Sacramentorum omnium, quæ ab episcopo sunt recipienda, collatio, confectio chrisimatis, consecratio ecclesiarum, altarium, virginum, quæ sunt ordinis episcopalis, & à proprio episcopo; & non alieno sunt recipienda, cap. nullus 9. quæst. 2. & per totum c. veniens §. chrisma de prescript. c. nullus de paroch. Quia nullus episcopus, alterius parochianum iudicare potest, c. nullus de paroch. etiamsi priuilegium habuerit alienos subditos puniendi, nisi cum interuentu proprii episcopi, si apud ecclesiam resederit, aut personæ ab ipso episcopo deputandæ; alias processus & inde lecta quæcunque viribus omnino carent: c. 8. sess. 14. aut in alterius diœcesis pontificalia exercere, nisi de ordinarii loci expressa licentia, quæ ex sola ordinantis attestacione probatur, Pui. decif. 349. num. 1. lib. 1. & decif. 397. lib. 2. Felin. in c. sicut post num. 17. de re iud. & ibi Can. Zab. in c. alterius de test. in 1. quæst. in fine. & in personas eidem ord. subiectas tantum, c. fin. sess. 6. aut in propria diœcesis, clericos, aut laicos alienæ diœcesis ordinare, c. pen. & c. fin. de temp. ord. in 6. alioquin episcopus ab exercitio pontificalium, & sic ordinari ab executione ordinum ipso iure sunt suspensi, c. fin. sess. 6. c. placuit 2. & c. seq. 7. quæst. 1. cap. scriptum est 6. quæst. 3. & ibi gloss. Ad eandem legem iurisdictionis pertinent concursus episcopi in sua diœcesis, cum quolibet presbytero parochiali, in administratione Sacramentorum, c. pen. de pœnit. & remiss. c. 2. & ibi gloss. 1. eodem in 6. c. 3. de offic. Archid. Pan. in c. apostolica numer. secundo de donat. ipsi autè abbates, canonici cathedralium, & rectores

Summa in Decretales,

parochialium ecclesiarum, qui immediate sublunt episcopo, ad eum debent recurrere, pro confessionibus & omnibus Sacramentis, & ab aliis non possunt absolui, cum à iudice non suo absolutio facta non teneat, c. cum omnis de pœnit. & remiss. c. 2. in fine eod. in 6. inquisitio tam de clericorum vita, quam de officiis & statu ecclesiarum, Arch. in c. dilectus vers. venio ad glos. mag. controuersiarum omnium de præcedentia compositio, c. controuersias sess. 25. examen notariorum, eorumque suspensio perpetua, vel temporalis ab officio, in negotiis & causis ecclesiasticis, ob inidoneitatem, vel delictum in officio, c. cum notariorum sess. 22. Cognitio & executio omnium piarum dispositionum, tam in vltima voluntate, quam inter viuos, cap. episcopi el. 2. sess. 22. Statuta facere super iudiciis, vel accessoriis eorum, ac etiã de vita, officiis, & aliis huiusmodi, Innoc. in cap. 1. numero 3. de statu monach. visitatio, cap. primo §. hanc autem de censib. in 6. cap. 4. sess. 6. cap. 3. sess. 24. cap. 6. sess. 25. cap. conquerente ibi visitationem & c. dilectus & ibi gloss. fin. hoc titul. quæ est voluntariæ, vel contentiosæ iurisdictionis, Ioann. Francisc. de paninis de visitat. parte prima q. prima numero 8. imo ad vtramque legem pertinere videtur. Marcan. Soc. de visitat. libro 1. circa finem. Procuracionum exactio, quæ debet exigi consideratis facultatibus ecclesiæ, cap. Sopita cap. venerabili de censib. Iurisdictionis temporalis, quam episcopus habet in sua ciuitate, de neutra lege est, quia Episcopus illam non habet, de iure communi, sed ex accidente. Cald. conf. fin. hoc tit.

Monasteria † sunt exempta à lege diœcesana, fauore relig. c. 1. 10. quæst. 1. c. inter 10. q. 3. c. cum pro vtilitate 16. quæst. 1. præterquã ab eulogiis, c. eleuterius circa finem 18. quæst. 2. quarta legatorum, quæ relinquuntur monasteriis, seu capellis, cap. requisisti vers. secus de testam.

V

testam.

restam. synodo si subsit causa rationabilis, d. cap. abbates 18. quest. 2. & ibi gl. in verb. uocatione c. fin. ead. quest. & caus. aut populum habeant, cap. quod super de maior. & obed. & ibi gloss. & Can. personæ tam regulares quam seculares, curam populi exercentes, subsunt episcopo, immediate in ijs, quæ ad dictam curam pertinent, cap. in monasterio sess. 25. seruitio ex prima constitutione, siue fundatione, cap. eleutherius 18. quest. 2. vel debito per consuetudinem; c. seruitium 18. quest. 2. & ibi gloss. mag. c. questum in fine 1. quest. 3. & subsunt legi iurisdictionis, c. 1. cap. cognouimus c. abbates cum c. seq. & fere per totam 18. quest. 2. gloss. mag. in sum. 10. quest. 1. gloss. fin. in d. c. dilectus hoc tit. nisi speciali priuilegio ab ea sint exempta, dicitur infra tit. de priuileg. capellæ monasteriorum subsunt episcopo, quantum ad vtramque legem, d. c. conquerente hoc tit. c. sane 16. quest. 2. & c. cum & plantare §. in ecclesijs de priuileg. gloss. pen. & fin. in c. ex ore eod. nisi pleno iure subsunt monasterijs, c. quoniam per confessionem de priuileg. c. fin. 16. q. 2. gl. mag. in verb. pleno iure in d. §. in ecclesijs d. c. cum & plantare; Hinc infertur, quod episcopus de iure communis, tam in ciuilibus, quam in criminalibus habet iurisdictionem, & correctionem, contra abbates, & regulares, cap. si quis abbas & c. seq. 18. quest. 2. c. de persona 21. quest. 1. c. 1. & ibi gloss. fin. 18. quest. 2. c. quanto & ibi gloss. fin. & DD. communiter hoc tit. Cap. 1. holo. decis. 309. Rot. diuers. decis. 78. part. 1. qua reprobatur opinionem Pan. in c. si quis contra n. 42. & seq. in c. cum contingat n. 21. & seqq. de for. compet. tenentis quod monachi coram abbate sunt conueniendi ciuilitate & criminaliter, siue agatur ad depolitionem ab ordine, c. degradatio de pœn. in 6. c. visis in fin. 16. q. 2. siue à dignitate abbatie, c. si quis abbas & ibi glo. in verb. arceatur 18. quest. 2. in concernentibus regulam, & regularem disciplinam, quæ alias, extra regulam, non

essent delicta, abbas sine conuentu, c. fin. de regul. & trans. ad relig. c. ad nostram & Host. in c. reprobabilis de appell. n. 3. & ibi Franc. num. 12. Ioan. Andr. n. 7. Archid. in c. nullam 18. quest. 2. n. 3. habet iurisdictionem priuatim, quoad episcopum, c. cum in ecclesijs de maior. & obed. c. corripantur, 24. quest. gloss. in d. c. de persona in verb. aut monachum c. cum ad monasterium §. abbates de stat. monach. & c. Put. decis. 238. lib. 3. vbi explicat, cap. 3. si §. 6. Concilij Trid. Pan. in c. cum contingat n. 21. & seq. de foro comp. Rot. Farin. decis. 17. part. 1. etiam si monachus committat delictum extra claustrum, vel in alia diocesi, in qua non est situm monasterium: quia monachus, vbicumque sit, semper est in iurisdictione abbatis: c. statuimus 19. quest. 3. c. cum illorum §. si vero claustralis de sent. excomm. & prouidentia episcopi diocesanis, est adhibenda, si discretio abbatis ad monachi correctionem non sufficit, d. c. illorum §. quid si claustrales, aut abbas monitus ab episcopo, Pan. in c. quanto sub n. 2. vers. item nota vbi si prelatorum & hoc tit. sit negligens in corrigendo, c. quanto Pan. in c. cum ab ecclesijs nu. 10. & in c. pastoralis n. 6. hoc tit. & in c. fin. num. 1. de c. appell. monach. lex itaque iurisdictionis & lex diocesanæ diuersa, & res iudicata in vna, non obstat in alia, c. dilectus filius & ibi gloss. fin. in fine & Can. Causæ ciuiles & omnes ad forum ecclesiasticum quomodolibet pertinentes, debent cognosci in prima instantia coram ordinarijs locorum dumtaxat, etiam si causæ beneficiales sint, atque omnino saltem infra biennium, à die motæ litis terminari, alioquin post id spatium, liberum est partibus, vel alteri earum, iudices adire superiores, qui eandem in eodem statu assumant, transportatis per recurrentem, expensis suis, actis omnibus coram episcopo gestis, d. c. causa omnes §. prater ea si quis. acta diuersæ causæ, & iudicij, non sunt per eum trans-

portanda, etiamsi multum conferrent ad causam, de qua agitur. *Greg. xv. decis. 55. plures alias decisiones referens & decis. 508. num. 11. dicens Conc. Trid. habere locum in causa ecclesiastica non prophana & ibi annot.* neque antea aliis committi, nec auocari, nec appellationes, ab eisdem interpositæ per quoscunque superiores recipi debent, Exceptis ijs, quæ iuxta canonicas sanctiones apud sedem Apostolicam sunt tractandæ, *c. vt dilectus in fine de appell. c. quod translationem de offic. leg. Gabriel. cons. 182. vol. 2. vel quas summus pontifex per speciale rescriptum signaturæ sanctitatis suæ, manu propria subscribendum, iudicauerit committere, aut auocare; c. causa omnes sess. 24. in causis ad forum ecclesiasticum pertinentibus, episcopus etiam eorum, qui subsunt prælatis inferioribus suæ diocesis, est competens & ordinarius iudex, & inter eum & prælatos inferiores sæculares habentes subditos, Pan. in 6. fin. sub n. 1. de c. monach. & ibi Can. est locus præuentioni; in concursu episcopus præfertur, Pan. in c. pastoralis nu. 6. hoc tit. 10. Andr. n. 17. & seqq. & Anchar. sub n. 3. in 1. quæst. Felin. n. 2. qui limitat. octo modis c. de persona XI. quæst. 1. & ibi late gloss. 2. l. fin. & ibi gloss. pen. C. de iurisd. omn. iud. Capra concl. 33. nam omnes causæ clericorum apud episcopum, quasi maius tribunal, tractari debent, d. c. pastoralis & ibi gloss. I. Pan. in c. cum ab ecclesiarum n. 9. hoc tit. habetque episcopus fundamentam intentionem suam, in tota diocesi, & qualibet eius parte, c. cum episcopus hoc tit. in 6. c. omnes basilicæ 16. quæst. 7. Pan. in c. cum capella n. 3. de priuileg. contra omnes homines diocesis, etiam reges & principes, quando in eius territorio, habent larem principalem, c. omnes & ibi gl. & Pan. cap. solitia & ibi Pan. n. 7. de maiorit. & obed. c. duo sunt 96. dist. eorumque capellas & Capellanos, c. decretum a. regenda & c. seq. 10. q. 1. in d. c. cum capella Rot.*

diuers. decis. 736. part. 1. ac etiam in causa ecclesiæ, quæ non est propria episcopi, c. si quis eroga & ibi gl. fin. 2. quæst. 7. c. 1. & ibi gl. in verb. punire de pen. in 6. Felin. inc. insinuante nu. 3. vers. causa ecclesiæ de offic. deleg. & ibi Pan. post num. 4. Bald. in l. vnica n. 3. & 4. C. ne quis in sua causa iudicet & c. Ias. in l. qui iurisdictioni n. 10. & seqq. ff. de iurisd. omn. iud. Circa † iurisdictionem 12 inter episcopum & capitulum cathedrale, iura canonica expresse non statuunt, sed totum deferunt priuilegijs, consuetudinibus, præscriptioni, & indulgentiis, quorū vigore potest capitulum procedere, contra canonicos singulares, c. irrefragabili §. excessus hoc tit. ac alios beneficiatos, & clericos, capitulo deseruientes, c. cum contingat de foro. compet. c. significauit de appell. & illos incarcerare, excommunicare, & alia facere, quæ sunt meri imperij, c. dilectus de appell. c. dilecto de sent. excom. in 6. dictaque priuilegia, consuetudines, præscriptiones, & indulgentiæ censentur licita & honesta, & iure communi approbata, Old. cons. 172. & cons. 244. num. 10. & 11. & cons. 154. Pan. in d. c. cum contingat sub n. xi. circa fin. & n. 12. de foro comp. & ibi Can. Præterea inferior † prælatus potest, consuetudine, ac priuilegio, acquirere, cap. cum contingat & ibi post gloss. fin. late Socin. sen. à n. 8. & 9. vsq. ad fin. Pan. n. 5. & 9. & seq. de foro compet. c. Romana §. 1. & ibi gloss. in verbo consuetudine & Can. de appell. in 6. c. conquestus & ibi gl. in verb. consuetudo & Can. hoc tit. 9. quæst. 3. c. irrefragabili de offic. ordij, ac etiam præscribere quæ sunt dignitatis, seu potestatis episcopalis, tam respectu legis diocelanz, quam respectu iurisdictionis: c. auditis c. cum olim. de prescript. & vtroque Can. Pan. in d. cap. cum contingat sub num. 12. & 21. 28. & 29. & latius Ancha. nu. 9. & Can. sed inferior non habet territorium in diocesi, sed diocesis est territorium episcopi in spiritualibus: Pan. in c. cum ab ecclesia-

rum nu. 10. in fine & n. xi. de offic. ordij Pan. in c. cum contingat n. 29. de foro cōpet. Boerius qua. 227. n. 3. quod nō acquirit privilegio, aut consuetudine, nisi forsan hoc modo, quod episcopus intelligeretur habere vniuersalem iurisdictionē, quasi habitu, & iste inferior actu, Socin. sen. in d. c. cum contingat num. 9. & sub nu. 35. vers. sed quare vtrum ille & ibi notat quatuor effectus acquisita iurisdictionis accumulatiue Bald. in l. fin. §. vbi autem n. 6. in fine C. de cad. rol. Dec. in c. ceterum n. 28. & Can. de iud. quia non præscribit iurisdictionem priuatiue contra episcopum, sed cumulatiue, quando episcopus tacuit, & nunquam contradixit curren- te præscriptione, Quod si episcopus semel voluisset iurisdictionem exercere, & prohibitus per istum inferiorem, se abstinuisset, tunc non esset dubium, quod esset præscriptum exclusiue, Pan. in d. c. pastoralis n. 7. in fine & ibi Felin. n. 5. vbi limitat duobus modis Collect. in c. 1. n. 2. de foro compet. Zab. in c. quia contingit §. in quo sub n. 2. vers. oppono ad hoc de relig. domib. Anchar. in clem. 1. n. xi. de celeb. miss. & ibi Zab. §. 1. n. 1. & non possit per episcopum præueniri, Ioan. Andr. in d. c. pastoralis sub num. 17. & Can. & quando iste inferior in figura iudicij cognoscit, vbi debeat locare sedem suam, vide Pan. distinguentem in c. cum contingat, n. 33. de foro compet. Item Inferior acquirit iurisdictionem, in quantum est sollicitus, & vigil in ea exercenda, eoque negligente episcopus reassumit iurisdictionem, Pan. in c. irrefragabili num. 1. & 2. hoc tit. & inc. ceterum n. 5. & 6. de iud. Rot. diuers. decis. 51. 4. in princ. part. 1. & decis. 259. n. 1. & 2. & seqq. part. 2. clem. 1. §. ne igitur de celeb. missar. & ibi Pan. n. 10. & Can. communiter c. quanto de offic. ordin. & ibi Can. Dec. in c. ceterum n. 16. & seqq. & ibi Can. de iud. Ideo si abbas pro certis iuribus episcopalibus, in quorum possessione se asserit, agat contra episcopum turbatam, interdi-

cto vti possidetis, & e contra episcopus agat contra abbatem, pro eisdem iuribus, quibus se asserit spoliatum interdicto vnde vi, pro eorum restitutione; & vterque sufficienter probet intentionem suam, solum pro episcopo in interdicto vnde vi fertur sententia, & non pro abbate in interdicto, vti possidetis. Innoc. in c. veniens in princ. in verb. nisi in aliquo de præscript. Rot. Bisign. decis. 19. de restit. spoliat. Causæ matrimoniales † & crimina-¹⁴ les non inferiorum iudicio, etiam visitando, nisi habeant iurisdictionem priuatiue ad episcopos, ex privilegio Apostolico, vel immemorabili consuetudine, Pan. in c. accedentibus num. 2. & seqq. de excessib. pralat. & ibi Can. Anch. in c. cum episcopus vers. quare dicitur hoc tit. in 6. & ibi Ioan. Andr. post princ. Butr. n. 4. sed episcopi tantum examini, & iurisdictioni relinquuntur, iuxta Concilium Tridentinum d. c. causa omnes §. ad hac. qui potest habere † carceres, & incarcerare clericos¹⁵ (pro debito civili capi & incarcerari non possunt, etiam si ad id se obligassent, Franc. in d. c. clericos n. 3. de sent. excom. in 6.) ac etiam laicos in criminibus ecclesiasticis, late Gemin. in d. c. cum episcopus num. 59. & seqq. hoc tit. in 6. vbi respondit rationibus in contrarium adductis Anch. ibidem in fine quaest. arguit pro vtraque parte text. in c. contra 26. q. 5. ac etiam imponere pœnam pecuniariam laico, sibi temporaliter non subiecto, c. statuimus & ibi gl. in verb. ban. nu. 16. quaest. c. qui quu 17. quaest. 4. Pan. in c. licet n. 8. de pœn. Franc. in d. c. cum episcopus, tenet episcopum in criminibus ecclesiasticis, non posse laicum incarcerare, præterquam in crimine hæresis, c. vt commissi de hæret. in 6. Clem. 1. de hæret. idem sentit ibidem Ioan. Andr. quia textus d. c. cum episcopus, cum de captione loquitur, restringit se ad personas ecclesiasticas, Oldrad. cons. 86. tum etiam quia licet episcopus certis casibus

nota-

notatis, in e cum sit generale, de foro compet. habeat iurisdictionem in laicos, non tamen habet territorium. *gl. in c. 1. §. contrabentes in 2. nos. de for. comp. in 6. sed procedit per censuras ecclesiasticas, c. fin. de for. compet. in 6. Tul. clar. lib. 5. pract. crimin. §. fin. quaest. 37. n. 8. & implorabit brachium seculare: c. 1. hoc tit. late Franc. Marc. quaest. 448. part. 1. Felin. in c. cum sit n. 20. in utramque partem. de for. compet. præterea iuxta aliquorum opinionem, episcopus non potest punire laicum, temporaliter sibi non subiectum pœna pecuniaria, pro delicto ecclesiastico; sed destringere debet dominum temporalem ad illam imponendam: c. 1. & ibi lo. And. post numer. 4. Franc. num. 2. in fine de homicid. in 6. alij contradicunt, iudices ecclesiasticos ordinarios, & delegatos posse imponere pœnas, & multas pecuniarias, c. 2. de pœn. c. in archiepiscopatu de raptoribus & c. venerabilibus §. deniq; de sent. excomm. in 6. c. antiquis 12. quaest. 2. & ibi gloss. & Can. & quod episcopus possit laicum incarcerare, in crimine ecclesiastico, est textus in c. contra idolorum 26. quaest. 5. & ibi gloss. & Can. Felin. in c. cum sit generale numer. 2. de for. comp. c. attendendum 17. quaest. 4. & ibi gloss. fin. & Can. Ego in hoc conflictu Doctorum standum puto consuetudini interpretatiuæ, & hæcenus observatæ in qualibet diœcesi, l. si de interpretationibus cum l. seq. ff. de leg. Vel priorem opinionem esse de iure veriotem, nam territorium Episcopi est tota diœcesis cum ciuitate, Pan. in c. cum contingat num. 29. de for. comp. c. si quisquam §. 1. ac quaest. 1. Ac episcopus habet filicum, gloss. in c. quia in verbo præter de concess. præb. & ibi Pan. sub nu. 14. Bur. in fine Ioan. de Anan. in fine & Can. communiter cap. excommunicamus 1. §. 1. de heret. & ibi DD. Felin. in c. irrefragabili sub num. 5. vers. 1. conclusio & n. 8. & num. xi. de offic. ordin. Felin. in c. postulat. n. 3. de iudic. & c. elem. nolentes de heret. Rot. decis. 7.*

de test. in antiqu. Couarr. variar. resolut. lib. 2. c. 9. num. xi. Dictique carceres publici significant merum & mixtum imperium, sicut erectio furcarum, c. quamuis de pœn. in 6. c. pen. de apostat. Franc. in d. c. cum Episcopus num. 3. hoc tit. iure decretalium non solum Episcopus, sed quilibet, qui iurisdictioni præerat, & delicta punire poterat, clericos incarcerabat, c. quamuis & ibi gloss. in verbo tibi de pœn. in 6. & clericos capi & incarcerari faciebat, licet nondum apparebant incorrigibiles, etiam per laicos, absque meru incurfus excommunicationis: si clericos & ibi gloss. 1. de sent. excomm. in 6. qui canones per Concilium Tridentinum sublatis videntur, quod loquitur taxatiue, & tollit litem pendentem super istarum causarum cognitione, inter Episcopum & Decanum, leu archidiaconum, aut alios inferiores, in quacunque instantia, d. c. causa omnes §. ad hæc. Ita quod expresse constat de mente Concilij Tridentini corrigere volentis dicta iura vetera, c. 1. cum ibi not. de constit. in 6. c. contra hereticos & ibi gloss. fin. de heret. in 6. & Can. Detentus in carcere debet seipsum alere, & soluere expensas carceris, & si non habet unde se alar, & soluat, tunc creditor, vel alius, siue denunciatus, siue fiscus, qui facit ipsum detineri, alias iudex faciet eum relaxari, l. fin. & ibi gloss. in verbo agnoscere C. de erogat. milit. ann. lib. 12. Barr. in l. sanctum ff. de rerum diuis. Arotin. in §. fin. in fine Instit. de act. Franc. Marc. quaest. 199. part. 2. Boer. qu. 305. n. 2.

Episcopus † in quolibet loco ipsius diœcesis d. c. cum episcopus hoc tit. in 6. Nauar. cons. 2. de off. ord. Caput. q. decis. 306. legatus in qualibet parte legationis, c. nouis. de offic. legat. ac ordinarij omnes habentes territorium, siue districtum limitatum, possunt de causis cognoscere, per se, vel alium, in qualibet parte ipsius districtus: l. pen. vers. fin. ff. de iust.

& iur. l. si locus ff. de iud. gloss. in c. presenti in verb. finitur post princ. de off. leg. in 6. Anchar. in d. c. cum episcopus in 2. not. & ibi Can. communiter post gloss. 1. potest itaque episcopus iurisdictionem exercere, in ecclesia, palatio, camera sua, non camera regis, c. qua fronte de appell. nec est necesse quod pronunciet, illum locum pro iuridico, cum sufficiat quod illum eligat: Pan. in d. c. cum episcopus post num. 13. in gloss. super verb. libere. tamen citatus, debet fieri certus de loco, in citatione, alias in dubio censetur quis citatus, & tenetur comparere in loco, ubi solitum est iudicari, & sententia in alio loco lata est ipso iure nulla, c. fin. & ibi gloss. in verbo indeterminate & ibi Pan. & Can. de rescript. l. si ut proponis 2. & ibi Bart. C. quoni. & quand. index fuisse Bald. in l. ut perfectius n. 6. & seqq. C. de ann. except. cap. cum parati de appell. Quando locus est remotus valde, & causa modica, debet episcopus, vel ipse accedere ad locum, in quo litigium vertitur, vel delegare, Felin. in c. nonnulli in princ. & num. 1. & ibi Can. de rescript. per l. cum post C. de appell. approbatus à Rota diuers. dec. f. 297. nu. 7. & 8. part. 2. Eadem regula militat in archiepiscopo, circa propriam suam diocesim sed non quoad prouinciã. c. 1. hoc tit. in 6. c. nullus primas
 17 9. quest. 2. ut inferius dicitur. In aliena ÷ diocesi Episcopus iurisdictionem voluntariam potest exercere, inter suos subditos, l. si consul. ff. de adopt. l. 21. ff. de off. procons. c. nouit de offic. leg. & ibi not. clem. 1. & ibi Zab. in 1. opposit. de foro compet. Sed non contentiosam, d. clem. 1. in princ. & ibi gloss. 1. allegat. concord. & Can. l. 1. ff. de off. procons. l. 3. ff. de off. presid. Quia iurisdictione cohæret loco seu territorio: d. l. 1. & ibi gloss. 1. ff. de off. presid. l. fin. & ibi Bart. C. ubi & apud quos & c. Exceptis episcopis expulsis à proprijs sedibus, qui possunt in loco insigni, alienæ diocesis, viciniori suis sedibus, procedere contra luosexpulsores, consilia-

rios, & fautores citatos, & inter suos subditos omnimodam suam iurisdictionem exercere, petita à diœcesanis locorum, ante omnia licentia, quamuis non obtenta, clem. 1. de foro compet. Præterea episcopus in aliena diœcesi ÷ insignijs, in quibus repræsentatur officium, uti non potest; ut Archiepiscopus pallio, episcopus baculo: cap. ex iuarum de auct. & vsu pallij. insignijs ipsius dignitatis, uti potest; ut annulo, mitra & c. l. 1. ff. de offic. procons. & leg. Anchar. in d. clem. 1. num. 3. de foro comp. & ibi Zab. num. xj. & Can. Pan. in cap. 1. num. 3. & 9. ut lit. pend. & c. Franc. Marc. quest. 1078. num. 8. & 9. part. 1. Zab. in clem. fin. §. 1. nu. 6. & seq. de priuileg. & ibi Can. in locis exemptis suæ diœcesis, utitur omnibus Pontificalibus, ac etiam baldachino, quia episcopus in tota diœcesi eis uti potest, & locus exemptus est in diœcesi, licet non de diœcesi, tum quia non sunt de falce iudicij, aut potestatis, sed de falce salutari deuotionali, quæ magis exercetur, ratione honoris, quæ officij, clem. fin. §. simili modo & ibi Vital. n. 27. & 31. de priuileg. Bald. in l. 1. ff. de off. procons. & leg. Metropolitanus ÷ siue Archiepiscopus, Vitalin. in clem. fin. n. 32. & seqq. de priuileg. in qua uis ecclesia suæ prouinciæ, c. cum sis de auct. & vsu pallij. etiam exempta utitur pallio, clem. fin. ibi post gloss. in verb. pontificalibus de priuileg. Can. Pan. in c. 1. nu. 7. de auct. & vsu pallij ac baldachino, & facit ante sedem deferre crucem, Pan. in c. 1. num. 2. & seqq. ut lit. pend. & ibi Can. Quia Archiepiscopus, in tota sua prouincia, eis uti potest, & locus exemptus est in prouincia, clem. fin. in princ. & ibi Vital. nu. 27. & 31. de priuileg. & multo magis insignijs, uoluntariæ iurisdictionis, & honoris, absque mixtura iurisdictionis, siue officij, Pan. in c. 1. nu. 7. ut lit. pend. & ibi Can. Solemniter, & non in itinere per vias publicas, etiam si indutus sit Pontificalibus, Vital. in clem. fin. nu. 48. &

18. & ibi gloss. in verb. benedicat. de priuileg. ponderando verba benedicat populo sed Zab. ibidem nu. 9. ponderat verba transitum facienti, populo benedicat, eiusque benedictio, quoad infusionem gratiæ prodest subditis & exemptis, Vital. in clem. fin. nu. 59. & 66. de priuileg. Audit diuina, & ea celebrat in pontificalibus, & facit celebrari sine pontificalibus in sua præsentia: clem. fin. de priuileg. & ibi Zab. in not. & An. h. & Can. Pan. in c. 1. num. 7. vt lit. pendente, Extra suã dioccesin propriam nisi per diocesanum Episcopum cui hoc competit suo iure, Zab. in cl. fin. in 5. not. & op. os. de priuileg. post gl. in verbo sine pontificalibus, & ibi Can. In subditos suffraganeorum exercet iurisdictionem voluntariam, 6. pastoralis & ibi Zab. in 5. not. hoc tit. Butr. num. 2. & Can. In his quæ sunt iurisdictionis contentiosæ, est ¶ iudex ordinarius & competens episcoporum, suffraganeorum, d. c. quia cognouimus 10. quest. 3. Pan. in c. postulat. nu. xj. de clerici excomm. & c. minist. Anchar. in cl. fin. nu. 5. de priuileg. qui tenentur ei iurare fidelitatem & obedientiam, c. dilectis de maior. & obed. 6. antiqua de priuileg. & ibi post gloss. Can. & eorum officialium principalium, in quantum officium gerunt; c. pastoralis in princ. hoc tit. c. 1. de off. ordin. in 6. & ibi gl. in verbo rationabilis causa & Can. anch. in clem. fin. n. 5. & ibidem Zab. in §. simili nu. 2. de priuileg. & c. contra quos potest adiri per simplicem querelam, c. venerabilibus in princ. vers. sed si excommunicatus de sent. excom. in 6. & ibi gloss. & DD. De causis ciuilibus contra episcopos motis, indifferenter cognoscit, Pan. in d. c. pastoralis num. 2. In causis criminalibus adhibenda est distinctio, Grauiores, quæ depositione, aut priuatione, dignæ sunt, ab ipso summo pontifice cognoscuntur, & terminantur, cap. 2. de translat. episcop. cap. causa criminalis in princ. sess. 24. c. causa episcoporum sess. 13. & episcopi, nisi ob causam ex qua depo-

nendi, seu priuandi veniunt, etiam si ex officio, aut per inquisitionem, seu denunciationem, vel accusationem, siue alio quouis modo procedatur, vt personaliter compareant Romæ, ne quaquam citantur vel moventur, c. quoniam & c. seqq. sess. 13. Quod si causa huiusmodi, necessario extra Romanam Curiam sit committenda, debet ista commissio esse specialis, manu Papæ signata, fierique debet metropolitanis & episcopis à Papa eligendis; nec vnquam plus his tribuat, quam vt solam facti instructionem sumant, reseruata summo Pontifici definitiua: c. causa criminales §. quod si causa huiusmodi sess. 24. & correctæ sunt iradita per Zab. in c. graue in 7. quest. & tribus seqq. de præb. Minores causæ criminales episcoporum, in Concilio tantum prouinciali cognoscuntur, & terminantur, vel à deputandis per Concilium prouinciale, d. c. causa criminales §. minores 6. saluo & ibi fin. 9. q. 3. Paruæ à metropolitano, c. sacro vers. cum aduersus de sent. excom. 10. And. in c. vi litigantes post princ. vers. huic autem questionem hoc tit. in 6. Testes vero in causa criminali ad informationem, vel indicia, seu alias in causa principali contra episcopum, nisi contestes bonæ conuersationis, existimationis, & famæ fuerint, non recipiuntur. c. testes sess. 13. Contra ¶ officiales episcoporum suffraganeorum, ciuilem, aut criminalem iurisdictionem non habet, nisi quatenus peccant in officialatu; c. Romana §. nec etiam & ibi glo. 1. & §. fin. & ibi gloss. fin. & Can. de foro compet. non tamen exclusiue, quoad suffraganeos, glo. inc. 1. in verborationabilis causa de off. vicary. Quia episcopus cognoscit & punit familiarē delinquentem in officio sibi commisso, l. 2. C. de sport. Anch. in c. 1. in fine de pœn. in 6. ac etiam cognoscit & punit iniuriã familiaris suo illatã, quæ concernit executione officij sibi commissi, Anch. in d. c. 1. de pœn. in 6.

in 6. circa finem & ibi Gemin. n. 8. Franc. num. 3. Dicuntur autem peccare in officialatu, siue in his, quæ sunt iurisdictionis, quando non conseruant priuilegia sedis apostolicæ, cap. quanto de priuileg. Quando peccant contra cap. 1. de re iud. in 6. & c. Romana §. pen. & fin. de sent. excomm. in 6. impediunt causam delatam ad Archiepiscopum per appellationem; vel sunt criminosi; aut incidunt in c. Romana de pœn. in 6. Gemin. in c. 1. post n. 6. vers. in fine gl. de offic. Vicarij in 6.

22. Ea quæ statum ¶ prouinciæ contingunt, ad metropolitanum pertinent, 9. quest. 3. in summa & ibi gloss. 1. & 2. & c. 1. & 2. & seqq. congregat concilium prouinciale, & statuta in eo exequitur, c. sicut de accus. 6. graue de prob. c. quoniam 19. dist. in eo concedit priuilegia subditis suffraganeorum suorum de consensu omnium episcoporum, c. placuit & ibi gl. in verbo retulerit & Can. 16. quest. 6. Felix in c. pastorali sub num. 7. in fine vers. limita de offic. ord. vbi ponit regulam quod archiepiscopus non potest dare priuilegia subditis suffraganeorum suorum eamque limitat. compellit totius suæ prouinciæ pontifices, vel sacerdotes vt vnum eundemque in psallendo teneant modum, quem à metropolitana sede cognouerint institutum, quando discrepant in diuinis officijs, à consuetudine Metropolitanæ ecclesiæ, c. pen. & fin. 12. dist. interponit assensum, siue auctoritatem, si inter suffraganeum episcopum & Capitulum suum, sit permutatio, super immobilibus, aut cum parochianis compositio, super decimis episcopalibus, c. statuimus de transact. iudicat de communi vitio prouinciæ, cap. ad extirpandas de sil. presbyt. & ibi Ioan. Andr. n. 2. c. ex frequentibus de instic. notorijs criminibus, c. 1. §. notoria de cens. in 6. notoria iniusticia sententiæ per episcopum lata, cap. sollicitudinem §. si vero notorium de appell. & ibi gloss. & DD. concedit

indulgentias in tota prouincia, cap. nostro de pœnit. & remiss. non tamen in loco exempto, cum sint iurisdictionis, & concessæ in loco exempto profunt subditis, non exemptis, Vital. in d. ilem. fin. n. 58. & 66. & Can. quando visitat prouinciam ex causa cognita & probata, in concilio prouinciali, cap. patriarcha §. à metropolitanis sess. 24. audit confessiones, impendit absolutiones, pœnitentias iniungit subditis suffraganeorum, c. si de cens. in 6. & cum eis dispensat in foro pœnitentiæ, non contentioso, Ioan. Andr. in cap. ad extirpandas num. 3. de sil. presbyt. Quando in prouincia iurisdictionem suam exequitur, punit notorios & manifestos iniuriantes sibi, nuncijs, & familiæ suæ, siue per iniuriam, eius iurisdictioni impediatur, siue non; cap. 1. de pœn. in 6. si iniuria infertur non personæ, sed dignitati, de ea cognoscit & punit iniuriantem, siue notoria sit, siue occulta; c. si quis erga & ibi gloss. fin. 2. quest. 7. cognoscit de iuribus ad Prælaturam pertinentibus, de iure communi; vt est procuratio, & denegantes punit, c. venerabilis de censib. c. cum ex officij de prescript. Eorum vero, qui ¶ suffraganeis ¶ subsunt, est iudex ordinarius, sed non competens c. cum venerabilibus de sent. excomm. in 6. & ibi gl. & Can. c. 1. hoc tit. in 6. ideo si episcopus litigat ciuilitè, contra subditum clericum, eliguntur arbitri, cap. si clericus §. 1. xi. quest. 1. vel impetratur delegatus à sede Apostolica: cap. statutum §. cum vero de rescript. in 6. si vero criminaliter agit contra clericum, tunc causa deducitur ad synodum; cap. 1. 6. quest. 2. & ibi gloss. fin. quia metropolitanus in diœcesibus suffraganeorum suorum propria auctoritate ecclesiam, parochiam, vel aliquem de eius diœcesi non iudicat, licet in ipsam iudem clerici de facto contentiant, absque diœcesanorum suorum voluntate; c. 1. in princ. de for. compet. in 6. aut disponit, aliquidue

quidue aliud agit, si aliquid tentauerit, gradus sui periculo subiaceret, & quod egerit irritum est & vacuum, c. nullus c. conquestus 9. quast. 3. Pan. in d. c. pastoralis n. xj. in fine hoc tit. c. sicut vnire de excess. pralat. in fine c. 1. hoc tit. in 6. nisi in certis articulis in iure expressis; cap. duo c. pastoralis hoc tit. & ibi gloss. in verbo exceptis Zab. in 4. quast. Anch. n. 7. Butr. n. 18. Pan. n. xj. Host. in c. Romana nu. 10. cc. seqq. de suppl. n. gl. pral. in 6. gloss. ord. 1. & 2. in sum. 9. quast. 3. vt puta, quando constat de suffraganeorum voluntate, potest archiepiscopus per subditos suffraganeorum adiri, in prima instantia super causa principali; ac omisso appellationis articulo, vel per viam querelæ, requiritur autem voluntas suffraganeorum, nec iufficeret officialium ipsorum consensus, cum eorum officium ad hoc se non extendat; c. 1. & ibi Franc. in vlt. not. & Can. communiter de foro compet. in 6. c. fin. 9. quast. 3. c. significasti & ibi Can. de foro compet. item quando causa ad illum defertur, per appellationem, d. c. dico d. c. pastoralis, necdum in ciuilibus, sed etiam criminalibus, siue procedatur per accusationem, siue per viam inquisitionis: Pan. in cap. licet nu. 3. in fine hoc tit. nec non per nullitatem principaliter intentatam; Pan. in c. in luteri. de offi. deleg. in fine contra quem aliter sentit Felin. ibidem in fin. pulchre Ferret. conf. 44. relationem, cap. licet & ibi Pan. num. 3. de offi. legat. vel consultationem episcopi, c. cum multis §. si vero 17. dist. cap. intinasti de appell. per episcopi reculationem, quando ad metropolitanam causam remittit vt in ea ipse procedat, c. cum speciali de app. quia ipse recusat, prout expedire videbitur, dat delegatum, c. si quis contra clericum §. 1. & 2. de foro compet. aut eligit arbitros, qui de causa cognoscant, per negligentiam episcopi, ex com. muni DD. opinione, c. fin. 9. q. 3. & ibi gloss. in verbo negligentes cap. pastoralis & ibi gl. in verbo

Summa in Decretales.

exceptis quibusdam articulis in fine de offic. ord. & vtrouque Can. late Quarant. in summa bullarii in verbo archiepiscopus vers. 19. auctoritas. verum Pan. tenet, quod Archiepiscopus, data quilibet negligentia episcopi quia potest episcopum compellere, ad suum officium, debite exercendum, Pan. (contra Host. in c. 1. nu. 4. de suppl. neglig. pral. & gloss. ibi in verb. culpis, & Felin. in c. pastoralis n. 6. hoc tit.) in c. si quis contra clericum n. 40. & 41. de foro compet. & in c. nullus numero tertio, de iurepat. & in c. pastoralis n. 18. hoc tit. Archid. in c. Romana in verb. culpis de suppl. neglig. pral. in 6. non succedat in exercitio; nisi in casibus in iure expressis, scilicet in constitutione œconomi, c. cum simus 9. quast. 3. & ex aliquorum opinione Vicarii, aut Officialis, lapsa termino per archiepiscopum episcopo ad eorum constitutionem præfigendo; Felin. in c. pastoralis nu. 8. hoc tit. post Pan. in c. quoniam hoc tit. num. 3. Nau. cons. 2. hoc tit. ab lolutione ab excommunicatione, c. ad reprimendam hoc tit. punitione notiorum criminum, c. 1. §. notoria de cens. in 6. executione vltimæ voluntatis, §. si quis autem auct. de eccli. rit. collatione beneficiorum, c. 2. de concess. præb. c. fin. de suppl. neglig. pralat. suppletionem negligentia capituli, circa electionem prælati, c. ne pro defectu de elect. c. quanquam ead. in 6. nusquam enim in iure cautum reperitur, quod suppleat negligentias episcoporum in cognoscendo, sed recurrendum est ad summum pontificem; Pan. in iuribus supra allegatis Arch. in c. Romana de foro compet. Innoc. in c. quia diuersitatem in verb. ad illum de concess. præb. Certi iuris est, quod propter culpas suffraganei, non valentis exercere iurisdictionem, quia forsitan est excommunicatus, vel suspensus propter delictum suum; archiepiscopus non succedat in iurisdictione, sed recurritur ad summum pontificem cap. Romana de suppl. neglig. pral. in 6. Pan. in cap. veniens numero 10. de

X

pra-

prescript. Item defertur iurisdictione per cathedralis ecclesie vacationem, ad archiepiscopum, si idoneos clericos non habeat, *cap. non liceat 3. 12. quest. 2.* aut capitulum in temporalibus, aut spiritualibus negligenter aut perperam administret, quo casu archiepiscopus, capitulo vocato, & premissa causa cognitione, potest visitatorem deputare, qui legitimam temporalium & spiritualium administrationem habeat, excepta beneficiorum collatione, ad episcopum pertinente; *cap. fin. §. 1. & §. fin. de suppl. neglig. pralat. in 6* nec non per duorum contentiosam electionem, *cap. fin. 63. dist. 9. quest. 3. in sum. & ibi gl. fin.* aut vigore privilegii, *cap. dico hoc titul. vel antiquæ consuetudinis, & c. cap. Romana §. 1. & 2. de for. comp. in 6. cap. Romana §. 1. in fine de appell. in 6.* Dictaque causas in propria sua ciuitate vel diocesi, aut in eis, in quibus appellatum exiit, & causæ ipsæ existunt, & non alibi audit, & audiendas committit, *c. ut litigantes hoc titul. in 6.* etiam subditis suorū suffraganeorum, quos non potest compellere ad delegationem suam suscipiendam, quia deuoluitur iurisdictione quoad partes, non quoad alios subditos, *d. cap. pastoralis hoc titul. sed mandare potest episcopo ut subditum compellat delegationem suscipere, d. cap. pastoralis & ibi gl. in verb. nullam Pan. num. 12. & Can. communiter.* Patriarchæ ¶ vel primates, diæcesorum sunt nominum eiusdem officii, *99. dist. in summa §. primates & c. 1. & 2. & seqq. Vital. in clem. fin. num. 35. & seqq. de priuil. cap. periculoso §. final. & ibi gloss. in verbo patriarchis & Can. de stat. reg. in 6.* sunt iudices archiepiscoporum, *c. si quis aduers. xj. quest. 1.* qui debent primatibus obedientiam in omnibus, quæ sibi fuerint ab eis iuste imperata, *99. dist. in summa §. final. & ad eos episcopi à sententiis archiepiscoporum appellant, 29. dist. cap. 1. §. ipsi quoque cap. antiqua §.*

in omnibus de priuileg. non habent iurisdictionem in subditos archiepiscoporum, vel episcoporum nisi per appellationem ex priuilegio, c. duob. 1. & ibi Can. notant. c. conquestus & ibi gl. 2. 9. 7. 3. Quatuor patriarchæ principales, Constantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, Hierosolymitanus, dominicæ crucis vexillum ante se faciunt ubiq; differri; nisi in vrbe Romana, & ubicunque summus Pontifex præsens extiterit, aut eius legatus, utens insigniis apostolicæ dignitatis, & ad eos appellatur, omnis medijs, ab his qui eorum iurisdictioni subsunt, *d. c. antiqua de priuil.*

Ordinarius ¶ non debet habere expensas, etiam quando proficiscitur extra domicilium, sed expendit, quæ domi expensurus erat, cum certa sint illi constituta salaria: *Auth. de mand. princip. §. illud tamen auth. iusurandum quod præst. ab ijs & c. circa med. c. militare in fin. 23. q. 1. cap. 1. cum ab omni de vit. & honest. cleric. Franc. in c. statutum §. in super n. 10. de rescript. in 6.* si delegatum dederit, tenetur ei facere expensas, si datus sit ad vniuersitatē causarum: *c. inter cetera de offic. ordin. cap. statutum §. in super & ibi gloss. in verbo moderatas de rescript. in 6. d. c. cum ab omni & ibi gloss. in verbo præter expensas in fine.* idem iuris est, si malitiose delegatum dederit, ad vnam causam, sed si delegat sine malitia, delegatus ad vnam causam, poterit petere expensas, quando proficiscitur extra domicilium, pro utilitate, aut necessitate causæ, ad instar delegati apostolici: *Pan. in d. c. cum ab omni numer. 13. & ibid. Can.* Certi sunt ¶ casus in iure canonico, in quibus episcopo debentur sumptus, ut in consecrationibus ecclesiarum, altarium, *c. cum sit Romana de simon. & ibi gl. & Can. & visitatione cap. sopita cap. cum nuper de censib.* de quibus opportunis titulis dicitur, Decimam, aut aliam quotam litis, ordinarij

narij non possunt exigere, non obstante,
 quod in fraudem à quibusdam proponitur,
 quod exigatur nomine assessorum. *d. cap. cum*
 27 *ab omni.* Ordinarij creditur in spectanti-
 bus ad eius officium, quando omnia enun-
 ciata, eodem tempore, & contextu. potue-
 runt interuenire; *Felin. in cap. post cessionem post*
num. 3. vbi ampliat. & limitat de prob. gloss. in l.
1. & ibi Bart. numero 2. C. de fid. instrum. lib. 10.
las. post alios in l. sciendum numero 15. ff. de verb.
oblig. Felin. post alios in cap. sicut numero 27. de re
iud. Et in sibi commissis per Concilium
 Tridentinum, *Cas. decis. 1. numero 18. & seqq.*
de reb. eccles. non alien. Felin. in cap. post cessionem
post num. 10. de probat. etiam quando proce-
 dit visitando: vt attestanti de maximo nu-
 mero animarum, & necessitate coadiuto-
 ris, in parochiali ecclesia: *Casar. decisione vnica*
de paroch. & alien. paroch. Grammat. conf. 24. in
ciuilibus num. 8. Innoc. in c. 1. de fid. instr. immo
 vicario creditur in litteris dimissorijs, pa-
 tientiam defectum nataliū datis, dicenti post-
 quam hodie tecum auctoritate ordinaria
 ad primam tonsuram, & quatuor minores,
 non obstante natalium defectu, dispensauim-
 us, vt clericali caractere extra dioccesim
 insigniri valeas, licentiam impartimur. *late*
Crescent. decis. 15. de prob. per not. per Pan. & DD.
in cap. post cessionem de prob. & ibi Bald. & Felin.
 28 Quando Papa mandat ordinario, vt id fa-
 ciat, quod alias ex officio facere tenetur,
 non faciteum delegatum, sed remanet ordi-
 narius, & iure ordinariæ potestatis vti
 censetur. *cap. licet & cap. graue hoc titul. late*
Franc. Marc. quest. 73. libro 1. Quando man-
 dat id, quod ordinarius non tenetur facere,
 saltem ita præcise, tunc ordinarius habet in
 eadem causa, & potest exercere duplicem
 potestatem, videlicet ordinariam, & dele-
 gatam, *Pan. in cap. licet sub num. 3. hoc titul. cap.*
cum ex officio & ibi Felin. num. 19. & seqq. de pra-
script. & Can. ac potest in vna parte procef-

sus vti vna potestate, & in alia parte, potest
 vti alia potestate: *Pan. in d. c. cum ex officio num.*
18. Imol. num. xj. Zab. in sine & Can. communi-
ter, si processerit ex vtraque potestate, regu-
latur ipsa sententia & processus ex aucto-
ritate delegata; vnde appellabitur ad Pa-
pam, Felin. in d. c. cum ex officio num. 24. & Can.
communiter, Quod si aliquid addat, vel de-
trahat ordinariæ potestati, c. cum aliquibus de
rescriptis, in c. Pan. in d. cap. licet numer. 3. & ibi
Felin. & Can. Achil. decis. 2. de rescript. tunc non
 procedit ex ordinaria, quæ quoad istam
 causam est suspensa, & si ex ea procederet,
 processus esset nullus, *Felin. in d. cap. cum ex*
officio num. 20. eo magis si princeps causam
 ad se aduocauit, & ordinario commisit,
Pan. in d. c. cum ex officio num. 22. & seqq. vel di-
cat autoritate nostra, Pan. in d. c. licet numer.
 3. Eadem ratione sententia lata per ordina-
 rium, qui per errorem iudicat, vt delegatus,
 est nulla. *c. cum super abbacia de off. deleg. cap. ex*
parte Astensis de concess. præb. Felin. in d. c. cum ex
officio num. 25. plures cumulans. Hinc inferitur
 non posse episcopum, prætextu, quod sit a-
 postolicæ sedis delegatus, declinare iurisdic-
 tionem metropolitani, in casibus illis, in
 quibus ante Concil. Trid. tanquam ordi-
 narius poterat vti eadem potestate; quan-
 do vero ex concilio procedit vti sedis apo-
 stolicæ delegatus, in causis, quæ sub eius iu-
 risdictione ordinaria non comprehendun-
 tur, non potest ab eo nisi ad sedem aposto-
 licam prouocari, *Garc. de benef. part. 4. c. 5. n. 11.*
 & 12. Inferiores prælati citra ¶ episcopos
 non dispensant, nisi in casibus sibi specificè
 permittis: *Pan. inc. fin. sub numer. 10. de postul.*
præl. Innoc. in c. 2. de eo qui furt. ord. suscepit Felin.
inc. at si clerici §. de adulter. n. xj. vbi ampliat &
limitat de iud. In quibus dispensare possint ar-
 chiepiscopi, & episcopi, variæ sunt DD. o-
 piniones, *glossa in cap. at si clerici §. final. in*
 X 2 verb.

verb. dispensare de iud. & ibi Can. Butr. in c. dilectus num. 9. de temp. ord. & ibi Pan. n. 6. & Canon. communiter speculat. tit. de dispens. §. 9. nunc. de episcoporum num. 24. Ioan. Randus §. si. enumerat casus episcopi special. permittos & prohibitos. c. mirror & ibi gloss. mag. 50. dist. Franc. Marc. q. 1123. part. prima, nos breues trademus regulas,

30 Archiepiscopus † non dispensat cum subditis suffraganeorum suorum, quia non potest dispensatio in non subiectum exerceri; Butr. in c. ad extirpandas num. 5. de fil. presbyt. Butr. in c. quia circa. sub num. 8. de bigam. non ord. Felin. in c. pastoralis sub num. 7. vers. archiepiscopus hoc tit. nisi esset casus, in quo posset cognoscere, quia ibi etiam posset dispensare; Felin. in d. c. at si clerici §. de adulter. num. 19. de iud. quia archiepiscopus habet archiepiscopalem iurisdictionem in tota prouincia, sed non episcopalem, quam habet in sua diœcesi, Ioan. Andr. in c. pastoralis num. 20. hoc tit. c. 1. §. ordo 2. 1. dist. archiepiscopus praesidi, episcopus defensori ciuitatis comparatur. c. 1. & ibi gloss. in verbo canonica hoc tit. in 6. Quando † Canon dat episcopos executores iurium expresse; non possunt contra dicta iura dispensare, Gemin. in c. decet §. ordinarij in 6. de immunit. ecclesi. in 6. & ibi Anb. in 8. no. & Can. Non possunt in integrum restituere, quoad honores & similia; reabilitare ad ordines & beneficia, nec infamiam remittere, quando super infamia volunt dispensare, aut ad ordines & beneficia reabilitare principaliter, §. cum autem & ibi gloss. in verbo principis & DD. Insit. quib. mod. ius par. potest & c. l. 1. §. de qua & §. seqq. ff. de postul. Garc. de benef. part. 8. cap. 1. num. 74. secus si veniat accessorie ad casum sibi permissum, c. hi qui & ibi glo. in verbo potestate in fine 15. quest. 8. cap. euphemium §. hinc colligitur & ibi gloss. in verbo infamiam 2. quest. 3. c. Domino sancto & ibi gloss. in verb. atque ignemiam 50. dist. Pan. in c. cum te. n. 14. & seqq.

de re iud. idem in d. §. de adulterij num. 15. & ibi Felin. num. 12. imo inferior absoluit ab infamia, quando veniebat accessorie ad sententiam, contra quam, ex causa, restitutionem in integrum concessit, l. 1. §. an autem & praetor ff. de postul. Pan. in d. c. cum te num. 14. & seqq. quibus casibus per dispensationem factam per episcopum intelligitur dispensatum, in acquisitis, & acquirendis ordinibus & beneficijs, Pan. inc. at si clerici §. de adulter. num. 21. de iud. & Can. Semper † dispensant, vbicumque à iure, permittitur dispensatio in genere, licet specificè non permittatur episcopis; Pan. inc. fin. sub num. 10. in fine de postul. pralat. & in c. at si clerici §. de adulter. sub nu. 5. vers. si vero expresse non indulget & c. de iud. Prob. ad monach. in c. 1. num. 14. de etat. qualit. & ord. presic. & c. in 6. c. in quibusdam & ibi gloss. fin. Pan. numero quinto, & Can. hoc tit. c. 1. & ibi gloss. penult. de homicid. in 6. Felin. in c. nuper num. 3. & plurib. seq. de sent. excom. In irregularibus & suspensio- nibus omnibus, ex delicto occulto, prouenientibus, etiam in casibus post concilium Tridentinum ex noua lege, seu constitutione, summo pontifici, aut Sedi Apostolicæ reservatis, late in vtramque partem Garc. de benef. part. 11. cap. 10. §. 1. num. 122. & 125. excepta ea quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis alijs deductis ad forum contentiosum possunt dispensare ex decretis Concilii Tridentini. c. liceat seß. 24. quod fuisse explicat Garc. de benef. part. 7. cap. xi. à num. 12. & per totum, In † adulterio, sacrilegio, c. si qui presbyt. 50. dist. nisi sit enorme, c. de viro 12. quest. 2. & minoribus delictis ad forum contentiosum deductis; post peractam penitentiam, inuito accusatore, quando non tangitur eius inter esse priuatum, dispensant, nisi specialiter prohibeantur, d. §. de adult. & ibi Felin. post gloss. in verbo minora num. 4. vbi limitat quinque modis Pan. sub num. 4. 5. & 18. In cri-
mini

minibus adulterio maioribus non dispensant, nisi sibi alias à iure permillum reperiantur. gloss. in d. §. de adulterijs in verbo *minora* & ibi Felin. num. 1. ponens tres fallentias Anchar. ibidem num. xj. Quæ procedunt, quando post pœnam, ab homine vel iure inflatam, super ista pœna petitur dispensatio: quando vero à iure imponitur pœna ministerio hominis, iudex potest illam mitigare, vel exasperare adhibita causæ cognitione, l. quid ergo §. pœna grauior ff. de hiis qua not. infam. & ibi gloss. & DD. Innoc. in c. 1. de constit. Pan. in c. licet numer. 6. de pœnis. Dispensant ¶ contra constitutionem suam, Felin. in d. §. de adulterijs num. 6. ponens duas fallentias, sed non contra statutum ecclesie, in quo agitur de interesse canonicorum, Innoc. in c. fin. de cleric. non resid. Rom. sing. 491. & ibi addit: neque contra constitutionem concilij generalis, Archid. in cap. licet canon de elect. in 6. Rom. sing. 492. ubi ipse & add. ponunt plures limitat. c. ex parte de Capell. Monach. & ibi DD. Rot. diuersi. decis. 222. & decis. 223. part. 1. Felin. in c. nonnulli num. 2. & 3. de rescript. las. in l. fin. n. 4. C. si contr. ius vel util. pub. plures cumulans Rot. decis. 1. de iurepat. in nouis. nisi forsan necessitas aut utilitas ecclesie dispensationem inducant, præmissa de super per episcopum causæ cognitione, Archid. in c. licet canon in gloss. super verb. *carere de elect. in 6. per cap. tali & cap. sequi. quasi. 1. qui refert alios contrarium tenentes, Staphyl. de lite grat. tit. de qualir. & statu benef. §. 1. quod sit legitimus num. 6. asserens quod hac opinio procedit de iure sed curiam Romanam tenere contrarium. Solus episcopus non inferior dispensat super pœnis, & commutat ¶ pœnam iuris in pœnam pecuniariam, quando super crimine potest dispensare, gloss. 2. in c. licet de pœn. Felin. c. irrefragabili num. 7. de off. ordm. Vicarius episcopi ex generali mandato nunquam dispensat. cap. 3. de off. vicarij in 6. Cald. cons. 3. de off.*

Vicarij Rot. decis. 9. eodem in antiq. Ordinaria ¶ 36 iurisdic. finitur morte, depositione, translatione, renunciatione, de quibus opportunis titulis dictum est, & inferius dicitur.

De officio iudicis.

Titulus XXXII.

S V M M A R I A.

- 1 Officium iudicis est duplex, nobile & mercenarium.
- 2 Officium iudicis nobile est duplex, quoddam tendit ius commune coadiuuandum.
- 3 Quoddam tendit ad impugnandum ius commune.
- 4 Iudex supplet ad priuatam utilitatem in iure, non in his qua sunt facti.

POST titulos, de officijs singularum dignitatum, & iudicum, subiungit titulum generalem de officio iudicis, dignitatibus & iudicibus delegatis & ordinarijs, communi, similem titulum habemus in Instit. Imper. lib. 4. Duplex est officium ¶ iudicis, nobile & mercenarium, & mercenarium. Nobile est quod per se substitit, nulli actioni, vel exceptioni deseruiens: Mercenarium est quod adheret actioni, siue exceptioni, impotens state per semetipsum, Pan. in d. cap. 2. num. 5. hoc tit. Inst. in l. nec quicquam §. vbi decretum n. 73. post Bart. ff. de off. procons. & ibi DD. de quo tractat titulus Instit. Imper. lib. 4. Nobile ¶ duplex est, quoddam tendit ad ius commune coadiuuandū, vt in dando aduocatū, non habenti, etiam domesticum iudicis, c. 1. hoc tit. l. 1. §. ait prator ff. de post. Myns. obs. 32 cent. 4. in dando pupillo tutorem, litigantibus iudicem, l. 1. ff. de iurisd. omn. iud. quoddam tendit ad ¶ impugnandum ius commune, vt quando petitur restitutio in integrum,

X 3;

grum,